

Debat cooperativista a Prada

El cooperativisme, encara

Actualment hi ha als Països Catalans quasi un milió de cooperativistes. Malgrat un nombre tan considerable, el que significa la denominació SCoop que apareix darrere del nom d'algunes empreses és un misteri per a força gent. Unes lletres amb molt de pes a casa nostra, ara.

Veient els canvis considerables que s'han produït en la indústria (...) hom es pregunta si les societats cooperatives tenen lloc encara". Amb aquestes greus paraules, Ignasi Farreres, conseller de Treball de la Generalitat de Catalunya, començava el seu discurs de clausura de les *Jornades sobre Cooperativisme de Prada* (Conflent). Les *Jornades*, organitzades per setè any consecutiu per la Fundació Roca i Galès, van tenir lloc els dies 19, 20 i 21 d'agost, en un clima de calma sorprenent si pensem en les hores baixes que passa el cooperativisme a casa nostra. Aquest moviment, com a model empresarial i corrent ideològic, ha tingut un gran pes històric aquí, on a mitjan segle passat va arrelar profundament a les zones més industrialitzades com a alternativa al capitalisme salvatge. Però ha crescut a un ritme desigual: al Principat, on n'havien sorgit empreses pioneres, ara es dona sobretot a pagès i en serveis; al País Valencià, d'història més recent, en cooperatives de consum. Als Països Catalans hi ha prop de 5.000 cooperatives, però encara que el nombre sigui considerable, la situació és de crisi. La mala administració i la manca d'adaptació a les necessitats de cada moment han fet retrocedir, si no desaparèixer, el cooperativisme d'alguns sectors. Aquest és, per exemple, el cas de les cooperatives de crèdit del Principat, ja pràcticament inexistents; i el de les petites botigues de gestió cooperativa, que no han pogut resistir la competència d'uns preus notablement

més baixos oferts per les noves cadenes d'hipermercats o que no han sabut especialitzar-se a temps. A aquests factors, cal sumar-hi el paper ambigu de les institucions, que tant han pecat de paterna-

tica. Ara ens enfrontem a una altra transició: la de l'integració a Europa, i això també afecta les cooperatives.

En concret, a Prada es va tractar de l'*Estatut de la Cooperativa Europea*. Josep Castano, director de l'Institut per la Promoció i la Formació Cooperativa de la Generalitat de Catalunya, va ser el ponent que va fer conèixer aquest nou marc legal. Es tracta d'un reglament, pendent de l'aprovació dels primers ministres de la CE, que regularà -sense ser vinculant- la formació de les anomenades cooperatives europees. A continuació, cada estat adequarà i formalitzarà en lleis concretes i efectives les normes generals proposades. El nou model consisteix en cooperatives de segon grau (cooperatives que enclouen cooperatives de base) com-

El conseller de Treball de la Generalitat de Catalunya, Ignasi Farreres (al mig), va clausurar les *Jornades sobre Cooperativisme de Prada de Conflent*.

ARXIU

lisme com d'absentisme. I la mala gestió, tristament històrica, d'ingenus i aprofitats que han trobat en el cooperativisme un camp lliure. Tot plegat resulta un cert recel dels cooperativistes a l'hora de definir-se com a tals, per por de semblar poc seriosos, i un necessari replantejament general com a moviment. Als Països Catalans un espai de debat sobre aquests problemes és, cada any, la Universitat Catalana d'Estiu.

CATALUNYA SERÀ UN ESTAT

Catalunya va tenir les seves primeres *Bases Cooperatives* l'any 1934. Després de la guerra, la llei va ser abolida i fins al 1983 no es van recuperar competències. Era l'època de la transició democrà-

postes per almenys dues cooperatives pertanyents a dos estats diferents. L'*Estatut* preveu de considerar com a estats totes les regions de l'Europa comunitària amb legislació pròpia en la matèria. Això significa que el Principat o el País Valencià, que en tenen, podrien acollir cooperatives europees sota les seves lleis. Amb tot, hi haurà certes condicions imprescindibles que regularan la quantitat de capital, l'admissió de socis i altres punts més concrets. Això facilitarà les relacions interregionals i aportarà grans avantatges entre cooperatives complementàries. Per exemple, serà beneficiós per a empreses agràries que vulguin *intercanviar* productes: quan l'una faci la collita, la podrà comercialitzar en un altre país mitjançant la cooperativa de se-

Als Països Catalans hi ha prop de 5.000 cooperatives, si bé la situació generalitzada és de crisi.

RAFA GIL

gon grau comuna (que podrà actuar de majorista), i viceversa –sempre seguint la legislació on s'hagi establert la cooperativa europea.

LA FUNDACIÓ ESPRIU A L'ACI

Però no solament les cooperatives agràries són notícia. També les de caràcter sanitari, de gran importància al Principat, gaudiran de reconeixement a partir d'ara. És el cas que va exposar el doctor Josep Espriu, que va anunciar l'admissió de la Fundació Espriu, que ell presideix, a l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI) com a portaveu del cooperativisme sanitari mundial. La Fundació Espriu és una entitat sense afany de lucre que té per objectiu el foment i la promoció de les cooperatives sanitàries. Aquest nou càrrec té un gran valor perquè implica la projecció mundial del cooperativisme sanitari integral sorgit, sense precedents, a Catalunya. Aquest model té la seva aplicació pràctica en la Societat Cooperativa d'Instal·lacions Assistencials Sanitàries (SCIAS), propietària actual de l'Hospital de Barcelona, amb més de 160.000 socis. En un pla teòric, la novetat és que es

tracta d'una entitat mutualista (com altres) que, a més de ser una cooperativa per ella mateixa, disposa d'un nombre il·limitat d'altres cooperatives: algunes de treball associat, com la del col·lectiu de metges i la del col·lectiu d'administració; una de consum, dels qui reben les atencions sanitàries (els anomenats creditors de salut); etc. És, en paraules del doctor Espriu, també impulsor de SCIAS, un intent d'entendre les cooperatives de segon grau "com un pont vinculant del treball amb el consum, del consum amb el treball i del consum amb qualsevol altra forma de cooperativisme". L'èxit obtingut al nostre país avala la Fundació Espriu davant el cooperativisme mundial.

NOVA DEFINICIÓ POLÈMICA DEL COOPERATIVISME

I de la satisfacció d'una fita assolida al debat més polèmic de les *Jornades* a causa de la intervenció, l'últim dia, de Francesc-Josep Guillem, de la Federació Valenciana d'Empreses Cooperatives de Treball Associat. Guillem, després d'un breu repàs històric, va denunciar els prejudicis que encara existeixen a l'hora d'aplicar el

mot *empresa* a les cooperatives, per les connotacions "capitalistes" que per a algú té. També va afirmar que cal despullar d'utopies el cooperativisme, que veu com una trava per al seu bon desenvolupament empresarial. Posició, si més no, agosarada, que va reforçar amb la proposta d'una nova definició de cooperativa: "forma empresarial que es caracteritza perquè dota de major justícia la distribució de la riquesa creada pel treball". Aquesta formulació va aixecar enèrgiques protestes, perquè és una descripció purament pragmàtica, d'on han desaparegut termes i expressions que tradicionalment s'hi inclouen, com ara "solidaritat", "alternativa empresarial" i "instrument d'acció pel canvi social i econòmic". Guillem bandeja les aspiracions humanitàries, teòricament sempre indestriables de l'acció econòmica de les cooperatives. Poca estona després el conseller Farreres tocava el viu quan advertia contra els "somiatriutes" i afirmava que, al marge de les inquietuds socials, el més important era una bona gestió.

Diffícil debat per a un moviment que té per finalitat explícita de "promoure el progrés i el benestar de la humanitat".

Agnès Rotger